

ud paa, at Staten beholder Ejendomsretten til den Jord, den en Gang har overtaget. Men ved Siden af denne Udstykning, som jo er af forholdsvis nyere Dato, har vi altid her i Landet haft en Udstykning, der er foretaget under frie Former. I hvorvel den Støtte, der er ydet fra Statens Side her, har været overordentlig betydningsfuld og har været til overordentlig Nytte, bør den ikke overvurderes, og vi bør i denne Sag aldrig glemme, at det store Udstykningsarbejde, der har medført, at vi nu har ca. 120 000 selvstændige Husmandsbrug her i Landet og et meget stort Antal selvstændige mindre Gaardmandsbrug, hovedsagelig er gennemført som et frit Arbejde. Det er det private Initiativ, der har løst Opgaven; det er Fædre, der har delt deres Ejendom mellem deres Sønner, og det er ad denne Vej, der er gjort de mest betydningsfulde Skridt i den Henseende. Det vilde sikkert være overordentlig uheldigt, om Staten, selv om den har ydet en virksom og betydningsfuld Støtte i de sidste Aar, vilde overtage hele denne Virksomhed. Jeg tror, det bør være saaledes, at der ligesom hidtil kan foregaa Udstykning under mere frie Former, og at Staten, som det været Tilfældet de sidste 20 Aar, paa virksom Maade yder Støtte dertil. Det, som Forslaget — altsaa det første Forslag om Oprettelse af Husmandsbrug — gaar ud paa, er da netop dette i de 2 første Finansaar at gøre det muligt, at denne frie Udstykningsbevægelse enten helt privat eller ved Hjælp af frivillige Sammenslutninger, de saakaldte Udstykningsforeninger, paa ny kan blive kaldt til Live og komme til at virke i de Egne, hvor der særlig maatte være Trang dertil. Dette kan ikke naas, uden at Laanesummen betydeligt forhøjes. Ifølge den Lov, som gælder for Øjeblikket, er den højeste Vurderingssum, hvorfra der maa gaas ud 12 000 Kr. Et saadant Beløb er i Øjeblikket utilstrækkeligt til Indkøb af Jord og Opførelse af Bygninger. Der foreslaas i det Lovforslag, som jeg har den Ære at fremsætte, at for det første Finansaar, 1921—22, forhøjes Vurderingsbeløbet, hvorefter Laan kan gives, til 22 000 Kr. for Jord og Bygning, medens Maksimumsbeløbet for Vurdering til Laan for næste Finansaar, 1922—23, vil være at fastsætte ved Forhandling mellem Landbrugsministeren og Finansudvalgene. Af dette Maksimumsbeløb foreslaas her, at Staten yder $\frac{6}{10}$ i Laan og $\frac{3}{10}$ i direkte Tilskud, altsaa i alt $\frac{9}{10}$ i Overensstemmelse med, hvad der

tidligere har været Tilfældet. Det nye i dette Lovforslag er, at der ydes 30 pCt. i direkte Tilskud til den, der opretter det nye Brug.

Maa jeg herom straks sige, at den Vej, der her foreslaas, ikke af mig anses for at være en Vej, der bør følges i Fremtiden. Jeg ønsker stærkt at betone, at det nye, her kommer til, er ikke noget nyt, som jeg med Glæde vil se, man holder fast paa; men jeg tror, det er en af Forholdene nødvendiggjort Foranstaltning, fordi Omkostningerne ved Bygningernes Opførelse i Øjeblikket er saa store, at det vil være rigtigere at yde direkte Tilskud end at hæfte et meget stort Laanebeløb paa vedkommende Ejendom og saa fastsætte, at dette Laanebeløb henstaar rentefrit, til en Gang i Fremtiden Lovgivningsmagten kræver Beløbet forrentet og maaske endog saa afdraget. Jeg tror, det vil være rigtigt overfor dem, der skal begynde paa et nyt Brug, at Staten straks gør det klart for dem, hvordan de er stillede. Der er intet saa ødelæggende for Ansvarsfølelsen som det, at man ikke har fast Grund under Foden, at man ikke ved, paa hvilket Grundlag man arbejder. Det er overordentlig uheldigt at sætte disse nye Brugere i Gang paa det Vilkaar, at hvis det gaar godt for dem, og hvis de ved deres Arbejde og Dygtighed formaar at arbejde Bruget op, kommer Staten og siger, at de skal forrente det hele, men gaar det galt, kan de vente Eftergivelse fra Statens Side. En oportun Politik i den Henseende kan se meget tiltalende ud, men jeg tror, det er i høj Grad uheldigt. Man gør bedst i straks at sige: Saa og saa meget giver Staten som Laan, og dette har I straks fra Begyndelsen af at forrente fuldt og helt og afdrage efter de Regler, Loven indeholder; men i Betragtning af de særlige Omstændigheder for Øjeblikket giver Staten saa yderligere denne bestemte Del som Tilskud. Derfor er jeg, skønt ikke uden Betæneligheder, gaaet til at foreslaa et saadant direkte Tilskud, idet jeg samtidig udtaler Haabet om, at Forholdene, naar denne midlertidige Lov er udløbet, maa have ændret sig saaledes, at man kan forlade dette Princip. Begrundelsen for at give et saadant direkte Tilskud ligger altsaa deri, at man har været nødsaget til at yde direkte Tilskud til Opførelse af Boliger i Byerne, og jeg mener, at det vil være fuldt forsvarligt at gøre det samme, naar Talen er om noget i og for sig saa godt som at oprette nye selvstændige Landbrugsbedrifter.